

Tiedonhankinnan vaiheet

1. Määrittele – tie kaaoksesta keskeiseen tietoon
2. Suunnittele – mitä, mistä ja miten (AND, OR, NOT, sulut, ”fraasihaku” ja hakutermien katkaisu)
3. Toteuta – hae, prosessoï, hae, prosessoï, hae, prosessoï...

1. Määrittele aihe ja tiedontarve eli tie kaaoksesta keskeiseen tietoon

- Täsmennä aiheesi määrittelyä, muodosta aiheestasi tutkimuskysymys/kysymyksiä johon työlläsi vastaat
- Mitä tiedät aiheesta?
 - Mitä olet oppinut, mitä on käsitelty opinnoissasi?
 - Tarvitsetko lisää taustatietoa aiheestasi?
- Mitä aiheesta kirjoitetaan? Minkälaisia tutkimuksia aiheesta löytyy?
 - Selaa lehtiä, tee nopeita hakuja esim. netistä, e-aineistoportaali Nellistä
- Minkälaisia näkökulmia aiheeseen esiintyy?
- Mitkä tahot ovat aihealueesi keskeisiä vaikuttajia tai toimijoita?
 - Tutustu kotisivuihin, heidän tuottamaansa aineistoon
- Listaa minkälaisia **käsitteitä/termejä** aiheeseen liittyy
 - Minkälaisia termejä esiintyy lehdissä, netissä?
 - Minkälaisia termejä alan asiantuntijat käyttävät?
 - Entä minkälaisia termejä sanakirjat ja sanastot suosittelvat?
 - Mieti termejä eri kielillä
 - Mieti rinnakkaistermejä, ala- ja yläkäsitteitä
- Määrittele tarkemmin aiheesi eri osa-alueet, mitä siihen kuuluu ja mitä rajaat pois, mikä on keskeisintä, mikä on näkökulmasi
 - Laadi esimerkiksi miellekartta

2. Suunnittelu tiedonhaku eli mieti mitä haet, mistä haet, miten haet

- Mieti minkä tyyppistä tietoa tarvitset. Esim. tarvitsetko:
 - Ajankohtaisia lehtiartikkeleita
 - Asiantuntijoiden kirjoituksia, tutkimuksia
 - Faktoja, virallistietoa, tilastoja, standardeja
 - Yleisteoksia aiheesta jne.
- Kartoita minkälaisia **tiedonlähteitä** sinulla on käytettävissä
 - Kirjastojen palvelut
 - Minkälaisia aineistoja eri kirjastoilla on tarjottavana (verkkoaineistot, kirjallisuus, kaukolainat)
 - Netti ja sen eri palvelut
 - Asiantuntijat, organisaatiot
- Mieti minkälaisia **hakutekniikoita** olisi järkevintä käyttää
 - Selailu: kartoita aihepiiriäsi – esim. lehtipalvelut
 - Pikahaku: hae yhdellä tai kahdella sanalla – esim. sanakirjapalvelut
 - Tarkennettu haku: muodosta hakulausekkeita, käytä mahdollisuuksien mukaan operaattoreita (AND, OR, NOT, NEAR jne.) – esim. isot tiedonhakupalvelut, netti

3. Toteuta tiedonhaut eli hae, prosessoi, hae, prosessoi, hae, prosessoi...

- Suhteuta hakusanat käytettävään tiedonhakupalveluun – Luonnollinen kieli vai sanastojen termit
- Tutustu käyttämäsi hakupalvelun toimintaperiaatteisiin – mikä on haun toimintalogiikka, mikä on katkaisumerkki, onko käytössä sanastoa jne.
- Tarkkaile hakutuloksiasi → jalosta hakujasi
- Kokeile erilaisia hakusanoja, miten ne vaikuttavat hakutulokseen, vertaile tulosten sisältöä
- Hyödynnä löytämässäsi aineistossa käytettyjä termejä ja lähteitä
- Kirjaa ylös tekemäsi haut, voit tarvittaessa palata niihin tai olla toistamatta täysin samaa hakua
- Muista myös kirjata lähdemerkinnät!
- Hyödynnä nettiä monipuolisesti
- Ole kriittinen ja tiedonjanoinen!
- Ole luova, älä lannistu vaikka et heti löytäisikään oikealaista aineistoa

Hakulausekkeiden muodostaminen

1. Operaattorit

- **AND**-operaattori hakutermin tai hakuehtoien välissä merkitsee, että **haetaan sellaisia tietueita, joissa esiintyvät kaikki käytetyt hakutermit**.
- **OR**-operaattori merkitsee vaihtoehtoisuutta eli **jonkun käytetyistä termeistä pitää esiintyä hakutuloksessa**. OR-operaattorilla voit laajentaa hakuasi koskemaan valitsemiesi sanojen synonyymejä tai muita läheisiä termejä.
- **NOT**-operaattorilla estetään jonkin hakusanan esiintyminen hakutuloksessa.

2. Sulkujen käyttö

- Suluilla vaikutat operaatioiden suoritusjärjestykseen. Käytä sulkuja, jos hakulausekkeessa on useampi eri operaattori. Suluissa olevat hakusanat + operaattori haetaan ensin.
- AND-operaattori suoritetaan aina ennen OR-operaattoria. Suluilla voit muuttaa suoritusjärjestyttä.
- Esim. (finnish OR swedish) AND films → hakulauseke hakee tietueita liittyen suomalaisiin tai ruotsalaisiin elokuviin. Ilman sulkuja finnish OR swedish AND films -hakulauseke hakee tietoa suomalaisista tai tietoja ruotsalaisista elokuvista

3. Muista "fraasihaku" ja hakusanojen katkaisu (?*§)...

Oppaita tiedonhakuun www.tamk.fi/kirjasto > Tiedonhankinta > Tiedonhankinnan oppaita

INTERNET HAKU - Vertaa Scirus ja Scholar-hakukoneiden tuloksia perus-Googleen.

- **Scirus:** www.scirus.com
 - hakusanan katkaisu (*)
 - korvaat kirjaimen hakusanassa kysymysmerkillä (?)
 - operaattorit: (+/-), OR, NOT, NEAR
 - rajaa ja järjestä hakutulosta
- **Google Scholar:** scholar.google.com
 - Käytä operaattoreita: (+/-), OR, NOT, NEAR, ~ (muista kirjoittaa operaattorit kapitaaleilla)
 - Käytä '+' -merkkiä, kun haluat että tavalliset sanat (joita Google ei huomio) tulevat mukaan hakuun (esim. about)
 - Google hakee sanan synonyymeillä, kun laitat sanan eteen '~' -merkin

HUOM! Kirjasto tarjoaa tiedonhankinnan työpajoja Kuntokatu 3:ssa ja 4:ssä.
Ilmoittaudu kirjaston nettisivuilla! Tervetuloa!